

ПРЕСИНГ.

ГОД VIII/БР. 43/5.2019 СПИСАНИЕ НА КОМОРАТА НА ОБЛАСТЕНИ АРХИТЕКТИ И ОБЛАСТЕНИ ИНЖЕНЕРИ

ISSN 1857-7 44X

ДЕЛОВНО ТЕХНОЛОШКИ АКЦЕЛЕРАТОР УКИМ (ВАУ)

ДАРКО АРСОВ

» ПАМЕТНИ ИНВЕСТИЦИИ ВО НАПРЕДНИ ТЕХНОЛОШКИ РЕШЕНИЈА СО ГЛОБАЛЕН БИЗНИС ПОТЕНЦИЈАЛ

Стартапите го променија нашиот начин на живот на приватен и професионален план. Од личен аспект, тие го сменија начинот на кој што одиме на одмор, каде спиеме кога патуваме, како купуваме, па дури и како ги среќаваме нашите партнери. Од професионална страна, дефинитивно станавме попродуктивни и поефикасни благодарение на стартапите, кои го поедноставија начинот на кој целиме кон нови пазари, како ги таргетираме нашите целни групи, регрутираме вработени, итн.; во основа, секој аспект на водење бизнис.

Не постои конкретна дефиниција за тоа што е стартап, но мора да направиме јасна разлика помеѓу ваков ентитет (стартап) и новоформирано микро или мало претпријатие. Стартапите се новоформираните компании (обично помлади од 5 години) со реплицирачки и скалабилен бизнис модел, базиран на иновативни и/или технолошки производи и услуги. Клучниот дел на оваа дефиниција е реплицирачки и скалабилен бизнис модел, што значи дека овие бизниси лесно и брзо можат да целат кон нови и поголеми пазари. Типично, ова се бизниси кои нудат иновативни производи и услуги поврзани со технологија и кои не се капитално интензивни, во споредба со потрадиционалните индустрии. Нивната најголема вредност е во интелектуалната сопственост на претпријатието. Пример за ова се компании како Фејсбук, Инстаграм, Аирбнб,

Стартапите се новоформираните компании (обично помлади од 5 години) со реплицирачки и скалабилен бизнис модел, базиран на иновативни и/или технолошки производи и услуги.

Бизнис акцелераторите се организации кои директно им помагаат на стартапите со финансирање и деловни насоки или менторирање.

Аутфит7, Убер, (Facebook, Instagram, Airbnb, Outfit7, Uber), итн.

Постојат различни типови на програми и организации кои обезбедуваат поддршка на компании или стартапи кои се во рана фаза на раст. Меѓутоа, најефикасните програми се оние кои се директно насочени кон причините зошто стартапите не успеваат. Според ЦБ Инсајтс (CB Insights), аналитичка платформата за технолошкиот пазар со седиште во САД, главните причини зошто стартапите не успеваат се: 1) Немање адекватен пазар 2) Снемување средства (финанси) 3) Нефикасен тим/структура на тим 4) Не се конкурентни 5) Неадекватна политика/ стратегија на цени и приход 6) Неадекватен производ и 7) Слаб или непостоен бизнис модел.

Бизнис акцелераторите се организации кои директно им помагаат на стартапите

со финансирање и деловни насоки или менторирање. Деловните насоки или образовната компонента на акцелераторите, обично е интензивна два или три-месечна програма, која со употреба на најдобрите меѓународни практики, ментори и експерти им помага на стартапите ефикасно да го планираат нивниот бизнис и да го следат нивниот напредок. Финансирањето најчесто е најраната фаза на финансирање за ваков тип на претпријатија (pre-seed financing), и се движи од 10.000 евра до 150.000 евра или повеќе. Во замена за програмата и финансирањето, стартапите обично доделуваат процент на сопственост (капитал) на акцелераторот. Покрај тоа, улогата на акцелераторите е да им помогне на стартапите да обезбедат дополнителни/следни рунди на финансирање. Стартап акцелераторите драстично ја зголемија брзината на развој на

стартапите и го систематизираа начинот на финансирање во рана фаза (pre-seed).

Концептот на акцелератор беше воведен од Y Комбинатор (Y Combinator, www.ycombinator.com) во 2005 година, од Пол Греам, Џесика Ливингстон, Тревор Блеквел и Роберт Тапан Морис, во Кембриџ, Масачусетс, САД. Оттогаш, Y Комбинатор има инвестирано во повеќе од 1.800 компании, вклучувајќи ги и Аирбнб, Дропбокс, Редит, Куора, Ви Пеј (Airbnb, Dropbox, Reddit, Quora, WePay) итн. Денеска, се претпоставува дека има над 7,000 активни акцелератори низ светот, од кои најголема концентрација е во Силиконската долина и други стартап центри, како што се Берлин, Лондон, Тел Авив, Стокхолм, Сингапур, и други.

Иако не постои единствен модел за акцелератор, во главно можеме да ги групираме во четири категории:

ПРЕСИНГ

- ✓ **Акцелератор за општа намена:** независна организација која е агностична во смисла на стартапи, индустрии и технологии кон кои е насочена. Сепак, истите треба да бидат поврзани со иновации и технологија. Ваквите акцелератори имаат тенденција да бидат географски врзани за одредена област/пазар.
- ✓ **Корпоративски акцелератор:** акцелератори кои се започнати, финансирани и/или управувани од голема корпорација. Корпоративните акцелератори обично се насочени кон стартапи кои работат на пазари од интерес за корпорацијата (примери вклучуваат HUB:RAUM, акцелератор на Deutsche Telekom и Porsche Accelerator).
- ✓ **Акцелератор за вертикален пазар:** акцелератори кои се насочени само кон стартапи во одредена индустрија, како на пример Фин Тек, Лајф Сајнсис, Интернет оф Тингс, Блокчејн (FinTech, Life Sciences, Internet of Things (IoT), Blockchain), итн.
- ✓ **Акцелератор поддржан од инвестициски фонд:** акцелератори кои се основани од страна на инвестициски фондови, со цел да им овозможат ефикасен прилив на потенцијални зделки/претпријатија за финансирање.

На почетокот на 2019 година, кофинансиран од Фондот за иновации и технолошки развој на Република Македонија, го воспоставивме Деловно-технолошкиот акцелератор УКИМ (БАУ) со цел да го идентификуваме и поддржиме растот на најимпресивните технолошки претприемачи, стартапи и спин-оф компании во Македонија. БАУ е основан од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (УКИМ), Развојната Фондација Кримсон (ЦДФ), SEED Hub Скопје, РСМ Македонија и Фондацијата Проф. Д-р Димитар Стамболиев. Првиот акцелератор за стартапи во Македонија ги комбинира стручноста и ресурсите на најголемиот и технолошки напреден универзитет во Македонија, финансиски фонд, финансиска советодавна фирма и други организации за поддршка на бизниси. Освен акцелераторската програмата, БАУ ќе нуди инвестиции и

финансирање на стартапи во почетен износ од 25.000 евра, како и дополнителни инвестиции и финансирање до 75.000 евра, со вкупен инвестициски фонд од 530,000 евра. БАУ таргетира технолошки стартапи, кои се во почетна или рана фаза на приходи. Ова се обично стартапи коишто го дефинирале, или ќе го завршат процесот на развој на својот производ/услуга.

Во април ја започнавме нашата прва акцелераторска програма за стартапи. Планираме да спроведеме две акцелераторски програми годишно,

вклучувајќи и два инвестициски циклуси секоја година. За нашата воведна акцелератор програма, од 40 апликанти избравме шест стартапи во областа на биг дејта, IoT, гејминг, смарт веарелблси Фин Тек (big data, IoT, gaming, smart wearables, и FinTech).

Иако има многу успешни компании кои се поддржани од акцелератори, реалноста е дека повеќето стартапи не успеваат. Затоа, при изборот на стартапи, ние навистина мораме да бидеме убедени во нивниот деловен модел, тимска структура, потенцијал на пазарот и нивниот потенцијал за раст. Нашата крајна цел е да обезбедиме доволно финансиски средства за стартапите да ја достигнат нивната следна цел, приходи од продажба или дополнителни инвестиции кои би ја обезбедиле нивната одржливост. Во БАУ, ќе ја искористиме нашата широка мрежа на инвеститори од ЕУ за да им помогнеме на нашите стартапи да стигнат до оваа следна пресвртница.

Се надеваме дека оваа статија ќе ја инспирира публиката која има идентификувано вистинска потреба на пазарот, да работат на нивните идеи и/или производи и да се пријават на нашата следна акцелераторска програма во октомври/ноември 2019 година. За повеќе информации во врска со БАУ, следете не на: <http://accelerator.ukim.mk> и www.facebook.com/acceleratorukim.

При изборот на стартапи, ние навистина мораме да бидеме убедени во нивниот деловен модел, тимска структура, потенцијал на пазарот и нивниот потенцијал за раст.

Дарко Арсов е Советник во Деловно–технолошки Акцелератор УКИМ и Управител на проекти во Корпорацијата Кримсон Капитал/Развојна Фондација Кримсон. Магистрирал по менаџмент и бизнис администрација (MBA) на „Rotterdam School of Management, Erasmus University“ во Ротердам, Холандија.